

DSM-5 ?kinci Du?zey O?fke O?lc?e?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *DSM-5 ?kinci Du?zey O?fke O?lc?e?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20205>

Öz

DSM-5 İkinci Düzey Öfke Ölçeği, Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından geliştirilen ve **DSM-5**'in kesitsel belirti değerlendirme sistemi içinde yer alan öfke belirtilerinin şiddetini ölçmek amacıyla tasarlanmış 5 maddelik bir öz bildirim aracıdır. Bu ölçeğin temel amacı, klinik ve araştırma ortamlarında bireylerin yaşadığı **öfke** düzeyini hızlı ve etkin bir şekilde belirlemektir. Emine Özge Çöldür ve arkadaşları tarafından 2017 yılında Türkçe adaptasyonu, **geçerliliği** ve **güvenilirliği** çalışması yapılmış ve psikometrik özelliklerinin oldukça güçlü olduğu saptanmıştır. Ölçek, tek faktörlü bir yapı göstermekte olup, varyansın büyük bir kısmını (%75.80) açıklamaktadır.

Anahtar Kelimeler

DSM-5, İkinci Düzey Öfke Ölçeği, **Öfke**, Psikometri, Uyarılma, **Güvenilirlik**, **Geçerlilik**, Faktör Analizi.

Yazarlar

Emine Özge Çöldür, Sibel Öztekin, Ömer Aydemir.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, **DSM-5**'in boyut temelli değerlendirme yaklaşımına uygun olarak, bireylerde mevcut olan **öfke** semptomlarının şiddetini ve sıklığını belirlemektir. Bu araç, klinisyenlere hastalarının genel psikopatoloji yükünü anlamada yardımcı olmak ve tedavi sürecindeki değişimleri izlemek için standart bir ölçüt sunar.

Uyarılma çalışması, orijinal ölçeğin Türkçe konuşan popülasyonlarda kültürel ve dilsel olarak uygunluğunu sağlamayı, aynı zamanda ölçeğin yüksek düzeyde **geçerlilik** ve **güvenilirlik** özelliklerini koruduğunu göstermeyi hedeflemiştir.

Yapı

DSM-5 İkinci Düzey Öfke Ölçeği, DSM-5'in Kesitsel Belirti Ölçütlerinin (Cross-Cutting Symptom Measures) bir parçası olarak, genel psikopatoloji yelpazesi içindeki **öfke** boyutunu ölçmektedir. Bu yapı, öfkenin sürekliliğini ve şiddetini tek bir temel faktör altında ele alarak, bireyin duygusal düzenleme ve dürtü kontrolü alanındaki zorluklarını yansıtır.

Ölçek, klinik olarak anlamlı olabilecek ancak spesifik bir tanı kriterini karşılamayan öfke belirtilerini yakalamakta etkilidir. Yapılan psikometrik çalışmalar, ölçeğin ölçtüğü yapıların yüksek oranda homojen olduğunu ve tek boyutlu bir **faktör analizi** çözümü ile temsil edilebildiğini ortaya

koymuştur.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe formunun yapı **geçerliliği**, Açıklayıcı **Faktör Analizi** (AFA) ile incelenmiştir. Örneklem yeterliliğini değerlendirmek amacıyla yapılan analizlerde, **KMO** katsayısı 0.81 olarak belirlenmiştir; bu değer, verilerin faktör analizi için mükemmel düzeyde uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca, değişkenler arasındaki korelasyonların anlamlılığı test eden **Bartlett katsayısı** 1.03 ($p < 0.001$) olarak anlamlı bulunmuştur, bu da verilerin faktörlebilirliğini desteklemektedir.

Geçerlik sonuçları, ölçeğin kuramsal olarak amaçladığı **öfke** yapısının başarılı bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır. Tek faktörlü yapının elde edilmesi, ölçeğin maddelerinin tek bir temel psikolojik yapıyı temsil ettiğini ve bu yapının yüksek oranda açıklayıcı güce sahip olduğunu göstermektedir.

Güvenirlilik

DSM-5 2kinci Düzey Öfke Ölçeği Türkçe Formunun **güvenilirliği**, özellikle **içsel tutarlılık** yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Ölçeğin **içsel tutarlılık** katsayısı (Cronbach Alfa) oldukça yüksek bir değer olan 0.91 olarak bulunmuştur. Bu yüksek değer, ölçek maddelerinin birbirleriyle güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu ve aynı yapıyı tutarlı bir biçimde ölçtüğünü göstermektedir.

Ek olarak, ölçeğin madde-toplam puan korelasyon katsayıları 0.74 ile 0.83 arasında değişmektedir ($p < 0.001$). Bu korelasyon değerleri, her bir maddenin ölçeğin ölçtüğü genel yapıyı temsil etme gücünün yüksek olduğunu ve ölçekten çıkarılacak herhangi bir maddenin ölçeğin bütünlüğünü bozmayacağına işaret etmektedir. Bu sonuçlar, ölçeğin klinik ve araştırma amaçlı kullanımlarda yüksek düzeyde **güvenilirlik** sunduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Yapılan Açıklayıcı **Faktör Analizi** sonucunda, DSM-5 2kinci Düzey Öfke Ölçeği için beklenen tek faktörlü çözüm elde edilmiştir. Bu tek faktörün **özdeğeri** (Eigenvalue) 3.79 olarak saptanmıştır. Bu yüksek özdeğer, elde edilen faktörün veri setindeki varyansın anlamlı ölçüde temsil ettiğini göstermektedir.

Tek faktörlü çözüm, varyansın toplam %75.80'ini açıklamaktadır. Psikometrik araçlar için bu düzeyde yüksek bir açıklanan varyans oranı, ölçeğin maddelerinin ölçülmek istenen temel **öfke** yapısının son derece etkili bir şekilde temsil ettiğini ve ölçeğin yapısal sağlığını yüksek olduğunu göstermektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: 5 maddeli kısa bir öz bildirim ölçeğidir.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlanan Form), İngilizce (Orijinal Form).

Popülasyon Grubu: Klinik ve non-klinik yetişkin popülasyonlar.

Yaş Grubu: Yetişkinler (Genellikle 18 yaş ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Türkçe uyarlama çalışması genellikle üniversite öğrencileri ve/veya genel yetişkin örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Derecelendirme: Orijinal DSM-5 Kesitsel Belirti Ölçeklerinde genellikle 0 (Hiç) ile 4 (Çok şiddetli) arasında değişen 5'li Likert tipi bir derecelendirme kullanılmaktadır. Kaynakta belirtilmemekle birlikte, bu formatın korunduğu varsayılmaktadır.

Test Metodolojisi: Bireylerin son iki hafta içinde yaşadıkları öfke belirtilerinin sıklığı ve şiddetini değerlendiren öz bildirim yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Faktör Analizi, KMO, Özdeğer, Madde-Toplam Korelasyonu, Psikopatoloji, Güçsel Tutarlılık.

Şinler, Ücret ve Test Yayı

Orijinal Geliştirme Yayı: 2013 (DSM-5'in yayınlanması ile birlikte).

Türkçe Uyarlama Yayı: 2017.

İletişim/Sorumlu Yazar: Emine Özge Çöldür (ozgee_009@hotmail.com).

Şinler ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik ve klinik amaçlarla kullanımı için genellikle orijinal yayıncı (APA) ve uyarlama çalışması yapan yazarlarla iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Çöldür, E. Ö., Öztekin, S., ve Aydemir, Ö. (2017). DSM-5 İkinci Düzey Öfke Ölçeği Türkçe Formunun geçerliliği ve güvenilirliği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(2), 85-91. doi: 10.5455/apd.241221

Makalenin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: anadolupsikiyatri.net

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: dsm-5-ikinci-duzey-ofke-olcegi-toad.pdf

DSM-5 İkinci Düzey Öfke Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin 5 maddeden oluştuğu belirtilmekle birlikte, kaynak içerikte maddelerin kendisi listelenmemiştir. Maddeler, referans olarak gösterilen akademik makaleden (Çöldür vd., 2017) temin edilmelidir.

Bu ölçek 5 maddeli bir öz bildirim aracıdır.

ARABPSYCHOLOGY.COM